

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОУЧВАНЕ НА ДОБРИ ПРАКТИКИ В БЪЛГАРИЯ В ПРОВЕЖДАНИ МЕСТНИ ПОЛИТИКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА, КОИТО ДА НАМЕРЯТ ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНИ БЕРКОВИЦА И ГОДЕЧ

Проучването е изготвено в изпълнение на договор №3/25.01.2019 г. между „Евро Бизнес Консулт“ ООД и Сдружение „МИГ - Берковица и Годеч“

Май, 2019

Това проучване се извършва по проект № BG05SFOP001-2.009-0131 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, управление и мониторинг на местната политика за развитие на туризма на територията на общини Берковица и Годеч“ се осъществява с финансовата подкрепа на ОПДУ, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	2
Определение за добри практики за целите на анализа	3
Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения ..	6
Съществуващи техники за въвличане на гражданите във вземането на решения и съвместно партньорско управление в политиките за развитие на туризма в общини Берковица и Годеч	8
Добри практики в България в провеждани местни политики, които да намерят приложение на територията общини Берковица и Годеч.....	8
Община Столична	9
Община Свищов	12
Община Тунджа	13
Препоръки от проучвания на добри практики в различни сектори	14
Използвани документи и източници на информация	18

ВЪВЕДЕНИЕ

Това проучване се извършва по задание на Сдружение „МИГ - Берковица и Годеч“, в изпълнение на административен договор № BG05SFOP001-2.009-0131-C01/27.12.2018 г. по проект № BG05SFOP001-2.009-0131, с наименование „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, управление и мониторинг на местната политика за развитие на туризма на територията на общини Берковица и Годеч“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Резултатите от проучването и анализите не ангажират по никакъв начин Възложителя - Сдружение „Места инициативна група - Берковица и Годеч“.

Участието на гражданите в изработването на публичните политики е мерило за качеството на демокрацията. Колкото по-активни и ангажирани са гражданите и неправителствените организации, толкова по-открито, отговорно и ефективно е управлението. Затова и гражданското участие в процесите на вземане на решения е регламентирано в редица нормативни актове.

Доброто сътрудничество между местните власти и гражданския сектор, работещ на местно ниво, води до повишаването на местния капацитет за развиване и прилагане на по-добри политики и практики.

Цели и задачи на проучването

Целта на проучването е идентифициране на съществуващи техники за въвличане на гражданите във вземането на решения и съвместно партньорско управление. Изведените добри практики се очаква да бъдат въведени и намерят приложение на местно ниво.

Основни задачи:

- Изготвяне на Проучване за опит и добри практики в сферата на стратегическо планиране в 3 общини в България по отношение процеса на изготвяне на планови и стратегически документи с активно гражданско участие, процеса на консултации със заинтересованите страни и актуализиране на вътрешна нормативна уредба.
- Подготовка на препоръки за въвеждане на добри практики за повишаване на гражданското участие в процесите на стратегическо планиране на местно ниво.

Очаквани резултати:

- Разработено проучване за пренасяне на опит и идентифициране на добри практики за стратегическо планиране в 3 общини в България;
- Подготвени препоръки за въвеждане на добри практики за повишаване гражданското участие в процесите на стратегическо планиране;
- Пренос на добри практики от друга община в България.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ЦЕЛИТЕ НА АНАЛИЗА

Добрите практики могат да бъдат примерни инициативи, методи, дейности, проекти и т.н., с положително въздействие върху общността на местно ниво и резултати, които заслужават да бъдат трансферирани и приложени в различни контексти и среди от нови потребители или общности, така че да допринесат за политическо развитие на местно и национално ниво.

Множество са определенията, описани в различни документи и изследвания на добри практики. В резултат от проект „Наръчник 2012: 10 добри практики на сътрудничество между общини и НПО в работата за деца и семейства”¹, финансиран от Министерство на външните работи на Република Франция е разработена методология за идентифициране и оценка на добри практики на сътрудничество между общини и НПО в областта на политиките за деца и семейства, младежките политики и интегрираните здравно-социални услуги за деца и семейства. Тази методология може да бъде мултиплицирана при различните политики, включително развитие на туризма на местно, регионално или национално ниво.

Необходимо е да се извърши анализ и оценка на различни практики, които могат да демонстрират включване на неправителствения сектор и гражданското общество в планирането на местните политики за развитие на туризма на местната власт. Практиките трябва да са основани на реалното участие на местния граждански сектор в подготовката, изготвянето и прилагането на планови и стратегически документи с активно гражданско участие, процеса на консултации със заинтересованите страни и формулиране на нормативна уредба, като показват ефикасност на съвместната работа – инвестиции, резултати и устойчивост.

Като отправна точка за определението за добри практики в областта на провеждани местни политики за развитие на туризма следва да се позовем на законодателната рамка в областта.

Закон за местното самоуправление:

Чл. 17. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 65 от 1995 г., изм. - ДВ, бр. 69 от 2003 г., в сила от 27.10.2003 г.) (1) Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на:

1. общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;

¹ Участие на НПО в процесите на вземане на решения в България, Правен анализ, Български център за нестопанско право

2. устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
3. образованието;
4. здравеопазването;
5. културата;
6. благоустрояването и комуналните дейности;
7. социалните услуги;
8. опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
9. поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
10. развитието на спорта, отдиха и туризма;
11. защитата при бедствия.

(2) Гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението.

(3) Местен референдум и общо събрание на населението се свикват и произвеждат при условия и по ред, определени със закон.

(4) Разходите за произвеждането на местен референдум и общо събрание на населението се поемат от общинския бюджет.

Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление урежда условията, организацията и реда за пряко участие на гражданите на Република България при осъществяване на държавната и местната власт. В това проучване той няма да бъде застъпен, тъй като той определя формите и реда за участие, като урежда мерките по изпълнение на Регламент (ЕС) № 211/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно гражданската инициатива (ОВ, L 65/1 от 11 март 2011 г.).

За да бъде гражданското участие ефективно, са необходими множество предпоставки, първата от които е политическа воля, водеща към осигуряването на необходимите законови, административни, организационни и финансови гаранции за достъп на гражданите до формулирането, изпълнението, мониторинга и оценката на публичните политики и по този начин – до реалното им участие във вземането на решения по тях. Приемането с Решение на Министерски съвет на политически документ, излагащ основни ценности, принципи и единни на национално ниво минимални стандарти за взаимодействие между институциите и гражданите в процеса на изготвяне и подреждане на публичните политики е ключов фактор те да придобият

институционален статут и политическа тежест и да се операционализират на нормативно и изпълнителско равнище².

В световната практика консултативните съвети са сред най-често срещаните форми за координация между различните институции и за провеждане на диалог между различните заинтересовани страни³. В България те са широко разпространени, включително в областта на туризма, съгласно чл. 13, ал. 1 от Закона за туризма. Практиката обаче показва, че част от съветите не работят, а за други трудно би могло да се намери каквато и да е информация за свършената работа. Например, работата на Консултативните съвети по въпросите на туризма в Община Берковица и Община Годеч не са публични, няма разписан механизъм за оповестяване на взетите решения, няма специална рубрика на интернет страницата на двете общини, където да бъдат публикувани въпроси от обществена значимост, които да бъдат консултирани със заинтересованите страни.

Подборът на добри практики изисква идентифициране на набор от критерии или характеристики, които ще позволят да се събират, класифицират и оценят примери за добри практики. Тези критерии включват:

- **Въздействие или принос** за развитието на местните политики за развитие на туризма.
- Наличие на **прозрачен процес** на планираните годишни програми за развитие на туризма, чрез активно включване на структурите на гражданското общество и оценка на нуждите;
- Дейностите са реализирани в **партньорски отношения** с други заинтересовани страни, свързани със съответната целева група, **включително участието на представители на туристическия бранш**;
- **Иновация** (на процес, резултат, контекст): иновативни резултати са тези, които носят някои нови и отличителни черти, разграничаващи ги от други със сходни характеристика и добавящи значимост в общоприетото решение;
- **Повторяемост и трансфериране**: до каква степен тази практика може да бъде повторена другаде и да се трансферира към друг контекст;
- **Устойчивост**: капацитетът на практиката да продължи своето съществуване и функциониране извън пробния период;

² Бяла книга на гражданското участие в България

³ Проучване на съществуващите консултативни съвети и интернет форми за гражданско участие в България, Проектът "Модели и добри практики за легитимно гражданско представителство" се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.

- **Съвместимост:** ниво на съгласуваност между резултатите и целите на практиката - имат видим ефект и осезаемо въздействие върху подобряване качеството на живот на хората;
- Практиката е довела до **повишаване на осведомеността** на вземащите решения на всички нива и на обществеността, относно потенциалните решения за общите социални проблеми;
- Практиката е допринесла за **развитието на мотивиран и квалифициран персонал** и споделяне и пренос на знания, експертизи и опит.

КОДЕКС НА ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ⁴

В своята Препоръка Rec(2007)14 от октомври 2009 г. Комитетът на министрите на Съвета на Европа призна „значителния принос на неправителствените организации за развитието и осъществяването на демокрацията и правата на човека, по-специално чрез повишаване на осведомеността на гражданите, участие в социалния живот и отчетност от страна на публичните органи“. Този документ очертава основанията, рамката и средствата за активно гражданско участие. Той е подготвен от представители на гражданското общество с богат опит и след множество консултации в европейските страни, изпитан и коментиран от членове на национални и международни неправителствени организации (НПО) и вече се прилага от активисти и представители на публичните органи.

Конференцията на международни неправителствени организации⁵ (МНПО) към Съвета на Европа създаде удобен за употреба, структуриран и прагматичен инструмент за вземащите решения лица и за организираното гражданско общество, включително неправителствените организации. Кодексът предлага набор от добри практики⁶.

Полезни инструменти и механизми за гражданско участие в процеса на взимане на решения от местните власти, препоръчани в Кодексът на добри практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения:

Информация:

⁴ Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения, одобрен от Конференцията на международните НПО към Съвета на Европа на октомври 2009 г.

(www.coe.int/t/ngo/Source/Code_Bulgarian_final.pdf)

⁵ <https://www.coe.int/web/ingo/>

⁶ Одобрен от Конференцията на МНПО на заседанието и на 1 октомври 2009 г.

- ✓ Лесен и свободен достъп до актуална, точна и навременна информация относно политическия процес, документацията и вземащите политически решения лица, като например онлайн бази данни.
- ✓ Проучване за вникване в даден проблем и разработване на предложения за решаването му.
- ✓ Кампании и лобиране от страна на НПО за повишаване на осведомеността, например посредством позиции, афиши, брошури, уебсайтове, съобщения за медиите и публични прояви.
- ✓ Уебсайт с лесен достъп до ключови документи и съобщения за публични събития.

Консултация:

- ✓ Консултации, които могат да бъдат онлайн или чрез други техники, с цел да се проучат интересите и да се съберат предложения от заинтересованите страни.

Диалог:

- ✓ Изслушвания и публични форуми със заинтересованите страни, за да се определят и разяснят чувствителните аспекти и интересите на различните групи.
- ✓ Граждански форуми и бъдещи граждански съвети за дискусии с гражданите и с НПО.
- ✓ Лице за връзка с администрацията, което да дава на гражданското общество достъп до информацията относно актуални инициативи.

Партньорство:

- ✓ Работна група или комитет, образувани като постоянна или ad hoc експертна група, които да дават съвети и да изразяват предпочитания във връзка с политиките.

Матрица на гражданското участие

За да се илюстрира и изясни връзката, матрицата по-долу показва нагледно етапите в процеса на вземане на политическо решение и тяхната връзка със степените на участие. Тя е основана на добрите практики и примери от гражданското общество в Европа, а целта ѝ е да вдъхнови стремеж към действие и да укрепи взаимодействието между НПО и публичните органи.

Матрицата може да се използва по много начини, като например, да се направи карта на гражданското участие във всеки процес, оценка на участието на НПО във всеки един момент от процеса, или като практически ресурс за НПО за планиране

на политически дейности. Тя не се разглежда като изчерпателен списък и може да бъде адаптирана към много други употреби.

Матрицата (виж приложение 1) илюстрира взаимно свързаните елементи на участие в процеса на вземане на решения. Този пример показва как с посочените по-горе полезни инструменти може да се постигне желаното ниво на участие на всеки етап от процеса на вземане на решения.

СЪЩЕСТВУВАЩИ ТЕХНИКИ ЗА ВЪВЛИЧАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ВЪВ ВЗЕМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ И СЪВМЕСТНО ПАРТНЬОРСКО УПРАВЛЕНИЕ В ПОЛИТИКИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНИ БЕРКОВИЦА И ГОДЕЧ

Кметът на Община Берковица инициира създаването на Общинския обществен съвет, който е разгледал въпроси като бъдещето на ВиК, бъдещето на парк "Здравец", въпроси за безопасността на движението, посещенията на личните лекари, подобряване работата на общинския пазар и др. Общественият съвет за икономическо развитие разглежда въпроси по създаване на публично-частни партньорства между общината и бизнеса, разкриване на работни места, стимулиране на местната общност чрез участие по подхода ЛИДЕР и др. По този начин общината осъществява сътрудничеството с гражданите. Общинският обществен съвет обединява будни граждани, които желаят да се повиши качеството на живот в община Берковица. Те се включват активно с идеи за решаването на важни проблеми от местно значение.

Община Годеч няма съществуваща практика за въвличане на гражданите във вземането на решения, освен задължителните обсъждания на нормативни актове и епизодично провеждани събития по конкретен повод.

И двете общини нямат разработени платформи за информация и комуникация с гражданското общество, правила или наредба за дейността и състава на обществените съвети. Дейността на Консултативните съвети по въпросите на туризма, регламентирани в Закона за туризма, не се разглежда в това проучване.

ДОБРИ ПРАКТИКИ В БЪЛГАРИЯ В ПРОВЕЖДАНИ МЕСТНИ ПОЛИТИКИ, КОИТО ДА НАМЕРЯТ ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА ОБЩИНИ БЕРКОВИЦА И ГОДЕЧ

Това проучване разглежда съществуващи добри практики за участие на гражданите в провежданите местни политики в 3 общини в България, без да е насочено конкретно към политики за развитие на туризма, но с изричното условие за приложимост в този сектор. Разглежданите добри практики дават пример за осъзнато и регламентирано от съответната община партньорство с

гражданското общество при формиране на местните политики, изразено в различни форми.

ОБЩИНА СТОЛИЧНА

Община Столична е разработила Наредба за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община.

Причини, които са наложили приемането на наредбата е осъзнатата необходимост от:

- провеждане на нормативната уредба на Столична община в съответствие с измененията в Закона за нормативните актове;
- приемане на единни минимални стандарти за обществени консултации, регламентирани в ясна и прозрачна правна процедура, което ще създаде необходимата сигурност в процеса на обмяна на мнения и предложения между местната администрация и гражданите;
- подобряване на процеса на вземане на решения, като се даде възможност различни гледни точки на различни заинтересовани страни да бъдат взети предвид.

Целта на наредбата е осигуряването на отворен и ясен за гражданите процес на вземане на решения от местната власт, в резултат на което да се стигне до приемането на по-устойчиви и обществено признати решения и политики на местно ниво.

Посочените и предвидени в наредбата процедури и форми на обществени консултации целят да се създадат условия и предпоставки за по-широко и ефективно включване на гражданите и организациите в процеса на изработването, обсъждането и приемането на общинските решения и политики в различни области чрез:

- въвеждане на изискване за провеждане на писмени консултации в рамките на минимум 30 дни като задължителна част от процеса на консултиране;
- създаване на условия и ред за осигуряване на достатъчно време за запознаване и подготовка на обществеността за обсъждането на нормативни актове, както и включването на възможно най-много представители на заинтересованите страни по съответните въпроси;
- създаване на единен електронен портал за обществени консултации, който да включва предварителната, съпътстващата и последващата информация и

документация за всеки процес и да бъде публичен регистър на всички инициирани обществени консултации и обсъждания;

- използване на различни допълнителни информационни канали, чрез които администрацията ще достига до различните заинтересовани групи;

Наредбата изисква определяне на финансови средства, свързани с промяна в структурата на администрацията и за изграждане на единния електронен портал като част от интернет сайта на общината. Средствата са осигурени от бюджета на Столична община, като размерът им в годишен аспект не оказва съществено влияние върху него.

- ✓ С наредбата Столична община създава единен информационен портал за обществени консултации, където се публикуват всички документи, за които се провеждат обществени консултации, съпътстващите ги документи, постъпилите становища на граждани и организации по повод и по време на провеждане на обществените консултации, както и изготвените оценки на въздействието, когато има такива.
- ✓ Освен порталът е предвидено използване на допълнителни информационни канали и форми за комуникация за популяризиране на предстоящи обществени консултации и информация, свързана с тях, които не са задължителни. Например:

1. организиране на пресконференции, информационни срещи с граждани и заинтересовани страни;
2. разпространение на брошури, листовки, плакати, транспаранти и др.;
3. разпространение на информация чрез социалните мрежи и информационни портали;
4. разпространение на информация чрез управителите на етажни собствениности, включени в регистъра на сградите в режим на етажна собственост;
5. разпространение на информация чрез информационни табла;
6. други подходящи форми.

Задължителна част от обществените консултации е възможността за предоставяне на писмени становища и коментари от заинтересованите страни в указан срок, който не може да бъде по-кратък от 30 дни.

- ✓ Обществените обсъждания са форма на обществени консултации, чрез която заинтересованите страни имат възможност да обсъдят съвместно с вносителя и общинската администрация варианти за решения или изменения и допълнения към предложения документ или концепция на документ или решение.

- ✓ Провеждане на социологически проучвания, анкети, интервюта, включване в работни срещи, фокус - групи и други допълнителни форми на консултиране на ниво идея/концепция, които не са задължителни.

На интернет страницата на Столична община е предвидена специална рубрика „Участвайте“ - <https://www.sofia.bg/participate>.

В тази рубрика са предвидени следните модели на гражданско участие в процесите на планиране и изпълнение на политиките, както следва:

Сподели своето мнение - това е мястото, на което гражданите могат да оставят своите коментари, идеи и предложения по отворените в момента теми. Тези предложения биват обобщени и предоставени на кмета и неговия екип.

Анкетите – в тази рубрика е предоставена възможност на гражданите и заинтересованите лица да изразяват своята позиция по актуални въпроси. Анкетите са създадени с цел определяне на нагласите на гражданите и гостите на града по текущи запитвания.

Обществени обсъждания по специални нормативни актове, провеждани в случаите, когато в специален закон, както и отделна наредба за тях, е определено провеждането им като форма на обществена консултация, при отчитане на спецификите на различните видове обществени отношения, за които се отнасят. Приложените документи към всяко обсъждане дават информация относно темата, времето и мястото на провеждане на дебата, срока за подаване на становище до съответната администрация, както и инструкции за достъп до материалите.

Обществени консултации, провеждани по реда на Наредба за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община (приета с Решение № 442 по Протокол № 37 от 20.07.2017 г. на Столичен общински съвет, в сила от 15.09.2017 г.) при приемане на нормативни актове и стратегически документи на Столична община, както и определени с изрично решение на Столичен общински съвет/заповед на кмета на Столична община и други документи, за които да се проведе обществена консултация по реда на наредбата.

Кандидатствай по програми на общината - страницата съдържа важна информация и материали за програми и проекти на Столична община. Предоставени са документи и указания за начина на участие на гражданите и фирмите в тях, посочени са сроковете за кандидатстване.

Участвай в кампании на общината – Предоставя се възможност за ангажиране на гражданското общество, като желаещите може да станат част от кампаниите на Столична община. Публикува се информация за организирани кампании и за начина, по който гражданите могат да се включат. На тази страница са публикувани указания как може да участват например в благотворителни

инициативи, в кампаниите за разделно събиране на отпадъци, как да осиновите бездомно куче или да допринесете за по-чиста околна среда, както и още много възможности за активно участие в кампанийни дейности.

Една от основните причини за ниска гражданска активност в процесите на вземане на решения по отношение на местните политики е идентифицирана липсата на информираност на широката общественост. Столична община е организираща създаването на портал, който да предоставя изчерпателна информация за текущи и предстоящи дейности и политики, да систематизира тази информация по основни критерии и да регламентира гражданското участие, като по този начин улеснява и насърчава активното включване в процесите. Също така предварително е регламентирано, че участието в някоя или повече от предоставените възможности за участие на гражданите няма да остане без последствия, като е определила отговорни лица за докладване пред съответния орган на постъпилите предложения.

ОБЩИНА СВИЩОВ

Община Свищов е въвела модел за местно партньорство с нестопански организации и организирани групи от граждани, за определяне на обекти за включване в бюджета за капиталови разходи за следващата година. За реализация на идеята община Свищов създава своя **Програма за местни инициативи**. Програмата датира от 2003 г. и продължава до днес. Тя се изпълнява само на територията на общината, като подпомага инициативни групи жители или юридически лица с нестопанска цел от населените места в община Свищов за изпълнение на малки проекти до 50 000 лева. Тематичната насоченост на проектите е в следните области: облагородяване на населените места в Община Свищов; интеграция на хора в неравностойно положение; места за отдих, спорт и развлечения; образование, култура и туризъм; рехабилитация /ремонт/ на общински пътища, улици и тротоари; защита и възпроизводство на околната среда. За максимално ангажиране на активните граждани е предвиден задължителен собствен и партньорски принос, минимум 10% финансов и най-малко 30% от общата стойност на бюджета на проекта. Срокът на кандидатстване е текущ до изчерпване на годишния бюджет. Формулярът за кандидатстване и указания за подготвянето на проектните предложения са публикувани на интернет сайта на Община Свищов: <http://www.svishtov.bg>, в раздел „Общинска документация“, подраздел “Електронни документи” – подменю „Програми и проекти“. Там е публикувана подробна информация за всички одобрени проекти, както и отчетите за изпълнението на програмата по години.

Инициативата на Община Свищов може да бъде мултиплицирана в различни секторни политики, както и може да бъде добър пример за ангажиране на гражданското общество при вземане на решения по отношение планиране и изпълнение на местните политики. Осигуряването на финансови средства за малки проекти с обществена полза за територията на общината дава възможност на гражданското общество не само да предлага, но да участва активно и солидарно в изпълнение на своите предложения и решаване на местни предизвикателства.

Освен Програма за местни инициативи, кметът на Община Свищов е сформирал Обществен консултативен съвет , представляващ орган за осъществяване на консултации, сътрудничество и координация между администрацията на Община Свищов и представители на образователни институции, различни сфери на местната икономика, неправителствени организации и гражданите, с цел формиране и реализиране на политики в следните области:

- Активно включване на обществеността и структурите на гражданското общество във формирането и осъществяването на местни политики;
- Опазване на околната среда, зелените площи и благоустройството на района;
- Подобряване качеството на административните услуги;
- Осъществяване на политики за младежта, децата и спорта;
- Подпомагане на общинската администрация в опазване на обществения ред и сигурността;
- Интегриране в обществения и културния живот на възрастните хора, хора със здравословни проблеми и в неравностойно положение;
- Други дейности от взаимен обществен интерес.

Целите, задачите и отговорностите на Обществения консултативен съвет към кмета на Община Свищов са подробно разписани в Правилник за организацията и дейността , като представителите са излъчени от съответния сектор и списъкът е публично достъпен.

ОБЩИНА ТУНДЖА

Платформата „С Тунджа в сърцето“⁷ обединява усилията на местната общност в 44-те населени места на общината за решаване на значими обществени въпроси, чрез реализиране на партньорства и позитивен конструктивен диалог. Тя

⁷ <http://www.flgr.bg/bg/innovations/%D1%81-D1%82%D1%83%D0%BD%D0%B4%D0%B6%D0%B0-%D0%B2-%D1%81%D1%8A%D1%80%D1%86%D0%B5%D1%82%D0%BE-D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0-D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BF%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8-D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8/?iid=2259>

насърчава и подкрепя участието на местните структури, организации и представителите на бизнеса в инициативи, осигуряващи осезаема и трайна промяна на средата за живот на хората.

Практиката е спечелила първо място в конкурса на Фондация за реформа в местното самоуправление (ФРМС) по Програма за добри практики в местното самоуправление в България 2016 / 2017, Категория I. Общинска подкрепа за граждански инициативи.

Част от обществената инициатива е наименувана „Заедно с община „Тунджа“, която дава възможност чрез нарочно разписани правила за кандидатстване да бъдат идентифицирани от местната общност конкретни проблеми и решения. Идеята на тази инициатива е хората да участват пряко в реализацията на своите инициативи с подкрепата на общината.

Идеята за платформата е провокирана от младите хора, от секретарите на читалищата, от директорите на учебни и детски заведения, от спортните дейци и от хората на изкуството в общината. Тя обединява усилията и ресурсите на всички в името на една кауза – община „Тунджа“ и нейните жители.

Голяма част от проектите и инициативите, включени в платформата „С Тунджа в сърцето“, са вече реалност. Непосредствената и ползотворна комуникация с местните общности, както и прилагането на механизъм за осъществяване на иновативни и обществено значими инициативи дава резултати. Народни читалища, кметства, църковни настоятелства, училища, детски заведения, младежки неправителствени организации и жители на населените места обединяват усилията си и реализират своите инициативи: придаден по-красив облик на площадните пространства на част от селата; почетена паметта на героите, загинали във войните, чрез почистване и озеленяване на терените около паметниците; съхранение на бит и култура в краеведските и етнографски сбирки; създадени нови кътове за спорт и отдих. Реализирани са поредица обществени инициативи в рамките на поканата за кандидатстване „Заедно с община „Тунджа“.

В резултат повече от 30 населени места под различна форма се включват в платформата. Сключени са споразумения за подкрепа на 41 обществени инициативи, провокирани от местните общности на селата от община „Тунджа“, на обща стойност 62 435 лв.

ПРЕПОРЪКИ ОТ ПРОУЧВАНИЯ НА ДОБРИ ПРАКТИКИ В РАЗЛИЧНИ СЕКТОРИ

За да направим препоръки в резултат от проучване на добри практики в България в провеждани местни политики за развитие на туризма, които да намерят

приложение на територията на общини Берковица и Годеч, трябва да направим няколко предварителни уговорки:

В резултат от множество проучвания, провеждани от различни организации и по различни поводи по темата можем да вземем следните конкретни изводи:

Кога е възможно ефективно гражданско участие?

На първо място на територията трябва да имаме добра гражданска култура и инициативи. Например:

- Устойчиви и активни НПО, които имат достатъчно опит и възможност да въвличат гражданите в управлението;
- Готова и отворена за диалог община;
- Изградени устойчиви комуникационни канали за двустранна връзка;
- Взаимно доверие и убеденост, че има чуваемост

Да имаме предвид няколко степени на въвличане на гражданите:

- Информирание “Ето какво прави общината.”
- Убеждаване “Ето какво решихме да направим и вие ще го харесате.”
- СвERYаване “Ето какво искаме да направим. Какво мислите?”
- Консултиране “Какво мислите, че трябва да се направи?”
- Обединяване “Какво да направим заедно?”

Да регламентираме на кой етап от предоставянето на услугите/политиките/проектите могат да участват гражданите?

- Съвместно дефиниране на обхвата на услугите – обществено планиране на публичните услуги
- Съвместно определяне на приоритетите за изразходване на публичните средства – публично обсъждане на бюджета
- Съвместно предоставяне на услуги – доброволци в различни сфери
- Съвместна оценка на предоставените услуги – анкетни проучвания, публични обсъждания, и т. н.

Да имаме ясни мотиви „Защо?“:

- За да се използва “експертизата” на самите ползватели
- За да се разнообразят услугите, според нуждите
- За да се направят услугите “по-отговорни” към потребителите
- За да се намали стойността на услугата, като стане по-ефективна.

Най-ефективни прилагани форми на гражданското участие са⁸:

- Взаимодействие с НПО - в почти 74% от общините;
- Среци и дискусии с групи от населението - в над 69%.
- В по-малко от 1/3 се прилага широко обсъждане с всички заинтересовани страни.

Най-резултатни от прилаганите мерки за отчетност и прозрачност са:

- Публикуване на проектите на местни актове (69%);
- Участие на граждани и медии на сесии (64%) на общинския съвет;
- Изнесена приемна на кмета (над 53%) и общинския съвет (31%);
- Допитвания/анкети до гражданите (57%).

Най-често използвани форми на комуникация с гражданите:

- Система за достъп до обществена информация;
- Рядко ОбС организира пресконференции;
- Най-честа форма за комуникация на ОбС с гражданите е електронната страница, която в много случаи е отделна от тази на администрацията;
- Сигнали и предложения от гражданите се приемат най-често чрез кутии за сигнали и оплаквания и по електронна поща.

Други използвани практики:

- Реализиране на съвместни проекти – с бизнеса, с НПО – културни проекти, транспорт, изграждане на инфраструктура, чистота;
- Делегиране на услуги – най-вече в социалната сфера;
- Партньорството с НПО се насърчава от външни донори;
- Програма Побратимяване на Европейската комисия – www.twinning.net

Вземайки предвид наборът от критерии или характеристики за определяне на добри практики, описани в част „Определение за добри практики за целите на анализа“, както и всички изводи и факти, изложени до тук, можем да обобщим следните **препоръки**, които лесно могат да бъдат адаптирани в обичайната дейност на общинските администрации Берковица и Годеч:

1. **Разработване на интернет платформа**, в удобен за общините вид, която от една страна да предоставя актуална информация, и от друга - да дава възможност електронно да получава и обединява предложения, сигнали, мнения и инициативи от представители на гражданското общество и заинтересованите страни по въпросите на местната политика за развитие на туризма. На тази платформа да се публикуват всички документи, проектни предложения за

⁸ Владимир Москов, член на УС на НСОРБ, кмет на община Гоце Делчев, IX ОС на НАЛАС, Сараево, 10 април 2014 г. „Гражданското участие при предоставянето на общински услуги – ползи и предизвикателства. Опитът на българските общини.“

кандидатстване за финансиране и инвестиционни намерения в туристическия сектор, с цел информиране на гражданското общество. Да бъдат публикувани всички материали от Консултативните съвети по въпросите на туризма – материали за обсъждане, протоколи от проведени заседания и взети решения, списък с членовете, правилника за организацията и дейността им и др. релевантна информация. Да има възможност за получаване на конкретни предложения, които регламентирани да се обобщават в определен срок и да се докладват пред кмета, Общинския съвет или където е подходящо, като в определени срокове се обявява резултатът от представяне на съответното предложение. За целта общините следва да определят отговорници, които да обслужват интернет платформата и осигуряват обратна връзка. Да бъдат провеждани анкетни проучвания за важни за общините проекти и инициативи.

Създаването на интернет платформа ще гарантира прозрачен процес на планираните годишни програми за развитие на туризма, реализирани в партньорски отношения със заинтересованите страни, създава принцип на партньорство чрез обмен на информация и обратна връзка на предложенията, ще носи елемент на иновация, тъй като е ново за двете общини, ще гарантира устойчивост на сектора и съгласуваност между резултатите и целите на политиката - ще имат видим ефект и осезаемо въздействие върху подобряване качеството на живот на хората и бизнес средата. Тази практика ще доведе до повишаване на осведомеността на вземащите решения на всички нива и на обществеността, относно потенциалните решения за общите проблеми.

2. **Инициране на общински фонд за малки проекти**, насочени към развитие и популяризиране на туризма. Общинският фонд може да се финансира солидарно от общински бюджет, туристически такси, дарения или целеви вноски от местни туристически бизнеси и граждански организации. Фондът може да предоставя съфинансиране на малки проекти за популяризиране на територията, развитие на културни събития и фестивали, подкрепа за туристически атракции и всички приоритети в сектора, разписани в местни стратегически документи и планове. Общинският фонд ще представя публични отчети на подкрепените инициативи, ще разработи ясен регламент за участие, както и ще популяризира солидарното гражданско участие в местната политика за развитие на туризма.

Солидарната подкрепа на граждански инициативи води до по-висока ангажираност от страна на обществеността, обществен контрол на действията и солидарно поемане на отговорност за решаваните местни проблеми и нужди. От друга страна малките проекти са с доказала се висока обществена значимост, обичайно изпълнявани с прецизно калкулиране на разходите и ползите. Също така изпълнението на малки проекти ангажира местния експертен потенциал, като по този начин придава висока добавена стойност към всяка дейност.

Изключително важни са прозрачните правила, публичният контрол и регулярна отчетност, както и непрекъснато информиране на обществото за постигнатите резултати и за постъпилите предложения. Отново интернет базираните платформи са най-лесно достъпни като източник на информация, без да пренебрегваме обществените дискусии и информационни срещи в различните населени места.

ИЗПОЛЗВАНИ ДОКУМЕНТИ И ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

https://vizia.sofia.bg/2018/04/11/civic_participation-2/

<https://www.parliament.bg/referendum/?page=act&lng=>

<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=3663>

<http://www.flgr.bg/bg/innovations>

Гражданското участие в процесите на вземане на решения и взаимодействие с публичните институции, НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ - 2010, том 49, серия 5.2

Наредба за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община, приета с Решение № 442 по Протокол № 37 от 20.07.2017 г. на Столичен общински съвет, в сила от 15.09.2017 г.

Пътеводител на гражданското участие, издадено от Българско училище за политика „Димитър Паница“ и Нов български университет по проект „Модели и добри практики за легитимно гражданско представителство“, финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014

Сборник с добри практики за включване на гражданите в решенията и политиките на местно ниво, 2011, изготвен по поръчка на МРРБ от Сдружение „Болкан Асист„

Приложение № 1 Матрица на гражданското участие

Партньорство	Работни групи/ комитети	Съвместно изработване	Общо вземане на решения Съвместно вземане на решения	Стратегически партньорства	Работни групи/ комитети	Работни групи/ комитети
Диалог	Изслушвания и обществени форуми Граждански форуми и бъдещи съвети Основно лице за връзка с правителството	Изслушвания и панели с въпроси и отговори Експертни семинари Комитети с участие на всички заинтересовани страни и консултативни органи	Открити пленарни сесии или заседания на комитета	Семинари за изграждане на капацитет Семинари за обучение	Работни групи или комитети	Семинари и съвещателни форуми
Консултация	Петиции Консултации онлайн или други техники	Изслушвания и панели с въпроси и отговори Експертни семинари Комитети с участие на всички заинтересовани страни и консултативни органи	Открити пленарни сесии или заседания на комитета	Мероприятия, конференции, форуми, семинари	Механизми за обратна връзка	Конференци и или срещи Консултация онлайн
Информация	Лесен и открит достъп до информация Проучвания Кампании и лобиране Уебсайт за ключови документи	Открит и свободен достъп до документи за политики Уебсайт за ключови документи Кампании и лобиране Излъчване в мрежата Резултати от изследвания	Кампании и лобиране	Открит достъп до информация Уебсайт за достъп до информацията Е-mail съобщения Често задавани въпроси Публични тръжни процедури	Открит достъп до информация Събиране на доказателства Оценяване Проучвания	Открит достъп до информация
Нива на участие						
Етапи в процеса на вземане на политически решения	Определяне на дневен ред	Изработване	Решение	Изпълнение	Проследяване	Преформулиране